

21 İLDE
**BULAŞICI HASTALIK
ÖLÜMLERİ**
RAPORU

1 Mart 2020 - 31 Ocak 2022

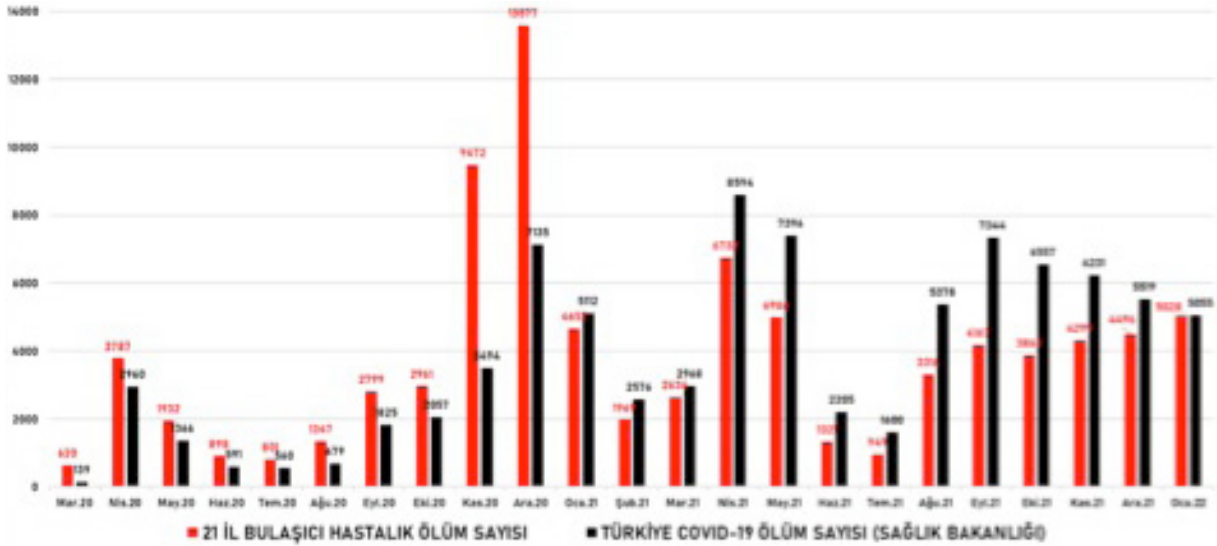

21 İLDE BULAŞICI HASTALIK ÖLÜMLERİ

Pandeminin başlamasından sonra CHP'nin yerelde iktidar olduğu 21 ilde bulaşıcı hastalık ölüm sayıları ilki 2020 yılının sonunda olmak üzere, CHP Genel Merkezi tarafından raporlanmakta ve kamuoyuna sunulmaktadır.

Bu raporda, 2021 yılında toplam belediye nüfusu **39.720.917** olan ve ülkemiz nüfusunun %46,9'unu temsil eden 11 Büyükşehir ve 10 il belediyemizde 1 Mart 2020 – 31 Ocak 2022 tarihleri arasında bulaşıcı hastalık nedeniyle ölen yurttaşlarımızın sayısı ve iller ile İstanbul'daki ilçelerin bulaşıcı hastalık ölüm hızları değerlendirilmektedir.

Söz konusu 21 ilde Belediyelerimizin kayıtlarına göre 1 Mart 2020 – 31 Ocak 2022 tarihleri arasında bulaşıcı hastalık sebebiyle vefat eden yurttaşlarımızın toplam sayısı **86.607** kişidir. Sağlık Bakanlığı tarafından aynı tarih itibarıyla ölüm nedeni COVID-19 olarak bildirilenlerin sayısı ise yurt çapında toplam olarak **87.341** kişidir. 21 ilde ve Sağlık Bakanlığı'na göre Türkiye'de COVID-19 ve bulaşıcı hastalık ölümlerinin aylara göre dağılımı Şekil 1'de sunulmaktadır.

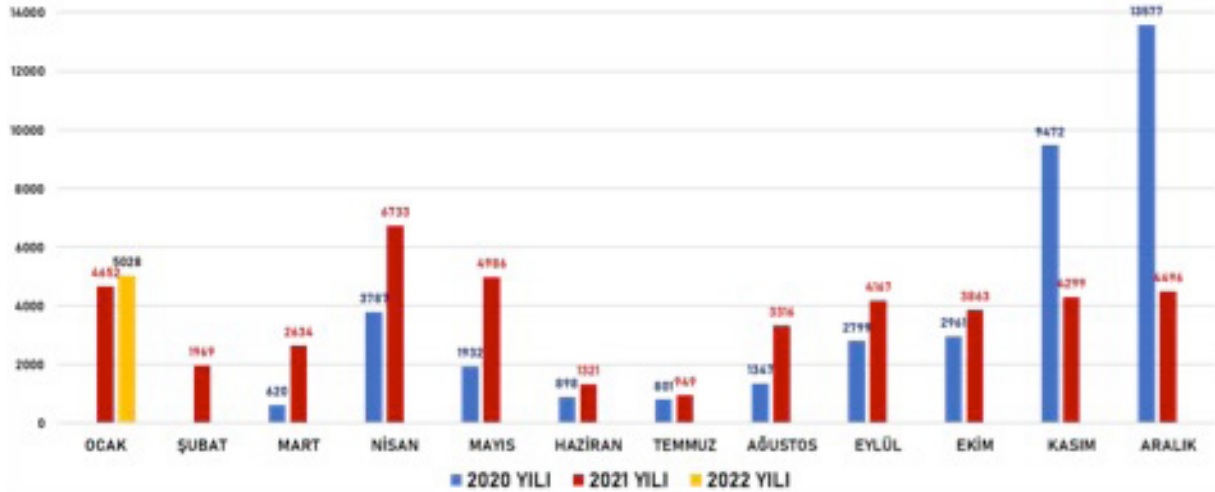

ŞEKİL 1. 21 ilde ve Sağlık Bakanlığı'na göre Türkiye'de COVID-19 ve bulaşıcı hastalık ölümlerinin aylara göre dağılımı (Mart 2020- Ocak 2022)

Sağlık Bakanlığı tarafından yurt çapında açıklanan COVID-19 ölüm sayısı, 2020 yılında bütün aylar boyunca CHP Genel Merkezi tarafından toplanan bulaşıcı hastalık ölüm sayılarından daha düşüktür (Şekil 1). CHP Genel Merkezinin 2020 yılına ait ilk raporu açıklamasının ardından Sağlık Bakanlığının bildirimlerinde görece bir artış olmakla birlikte halen Bakanlığın bildirdiği ölüm sayılarının eksik olduğuna ilişkin tartışma sürmektedir.

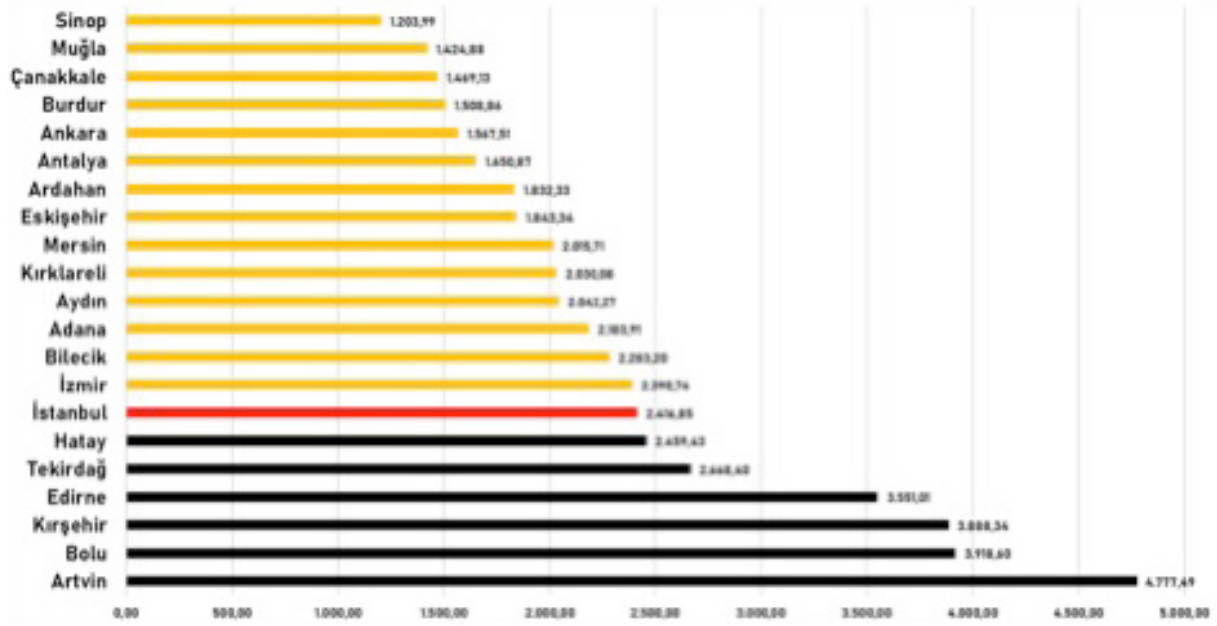
Türkiye'nin geri kalan 60 ilindeki COVID-19 ölüm eğiliminin bu raporda yer alan 21 ilin ölüm hızıyla eşdeğer olabileceği varsayılırsa; 31 Ocak 2022 tarihi itibarıyla Türkiye'de COVID-19 ölümlerinin Sağlık Bakanlığının bildiriminden yaklaşık 2,1 kat daha fazla olarak 184.636 kişi olabileceği tahmin edilmektedir. Buna ek olarak, COVID-19 olası ve/veya kuşkulu ölümü olduğu halde belediyelere ulaşan ölüm belgelerinde COVID-19 ve/veya bulaşıcı hastalık yazılmayan ölümlerin varlığı, ülkemizdeki COVID-19 ölüm sayısının daha fazla olma olasılığının araştırılmasını gerektirmektedir.

21 ilde kayıtlara geçen bulaşıcı ölüm sayıları aylara göre karşılaştırıldığında 2021 yılında Kasım ve Aralık dışındaki sekiz ayda ölüm sayısının 2020'ye göre daha fazla olduğu anlaşılmaktadır (Şekil 2). 2022 yılının ilk ayında 2021'e göre ölüm sayısının artmış olması da dikkat çekicidir.

ŞEKİL 2. 21 İlde Aylara göre bulaşıcı hastalık ölüm sayıları

21 ilde bulaşıcı hastalık ölüm hızı¹ 31 Ocak 2022 tarihi itibarıyla milyon kişide 1204-4778 arasında değişmektedir (Şekil 3). Sağlık Bakanı tarafından Türkiye'nin Wuhan'ı olarak adlandırılan İstanbul'da bulaşıcı hastalık ölüm hızı milyonda 2.417'dir ve altı ilin (Artvin, Bolu, Kırşehir, Edirne, Tekirdağ ve Hatay) bulaşıcı hastalık ölüm hızı İstanbul'dan daha yüksektir.

ŞEKİL 3. 21 ilde bulaşıcı hastalık ölüm hızı (31.01.2022, Milyon kişide)

21 ilin yanı sıra en büyük il olan İstanbul'da, ilçelere ilişkin bulaşıcı hastalık ölümleri de değerlendirilmiştir. İstanbul'da Mart 2020- Aralık 2021 tarihleri arasında bulaşıcı hastalık ölüm hızı ilçelere göre milyon kişide 1.089-3.411 arasında değişmektedir (Tablo 1). İstanbul'un ilçelerinde 31 Aralık 2021 tarihi itibarıyla cinsiyete göre ve toplam olarak milyon kişide bulaşıcı hastalık ölüm hızları Şekil 4, Şekil 5 ve Şekil 6'da sunulmaktadır.

İstanbul'da en yüksek bulaşıcı hastalık ölüm hızı Şile, Fatih ve Çatalca'da, en düşük bulaşıcı hastalık ölüm hızı ise Esenyurt, Tuzla ve Başakşehir'de hesaplanmıştır. Ancak bu hızlar ilçelerin demografik yapısından etkilenebileceği için, ilçelerdeki bulaşıcı hastalık ölümlerini tek başına bulaşıcı hastalık ölüm hızları ile değil, yaşa göre standardize ölüm hızları, risk gruplarına göre dağılımlar ve tüm ölümler içerisindeki bulaşıcı hastalık ölüm oranları gibi diğer göstergelerle birlikte değerlendirmek gerekir.

¹ Bulaşıcı hastalık ölüm hızı, söz konusu tarih itibarıyla bulaşıcı hastalık nedeniyle yaşamını yitiren toplam kişi sayısının ilin 2021 yılı nüfusuna bölünmesi ve katsayı ile (Bir milyon) çarpılması yoluyla hesaplanmıştır.

Sağlık Bakanlığı tarafından yurt çapında açıklanan COVID-19 ölüm sayısı, 2020 yılında bütün aylar boyunca CHP Genel Merkezi tarafından toplanan bulaşıcı hastalık ölüm sayılarından daha düşüktür (Şekil 1). CHP Genel Merkezinin 2020 yılına ait ilk raporu açıklamasının ardından Sağlık Bakanlığının bildirimlerinde görece bir artış olmakla birlikte halen Bakanlığın bildirdiği ölüm sayılarının eksik olduğuna ilişkin tartışma sürmektedir.

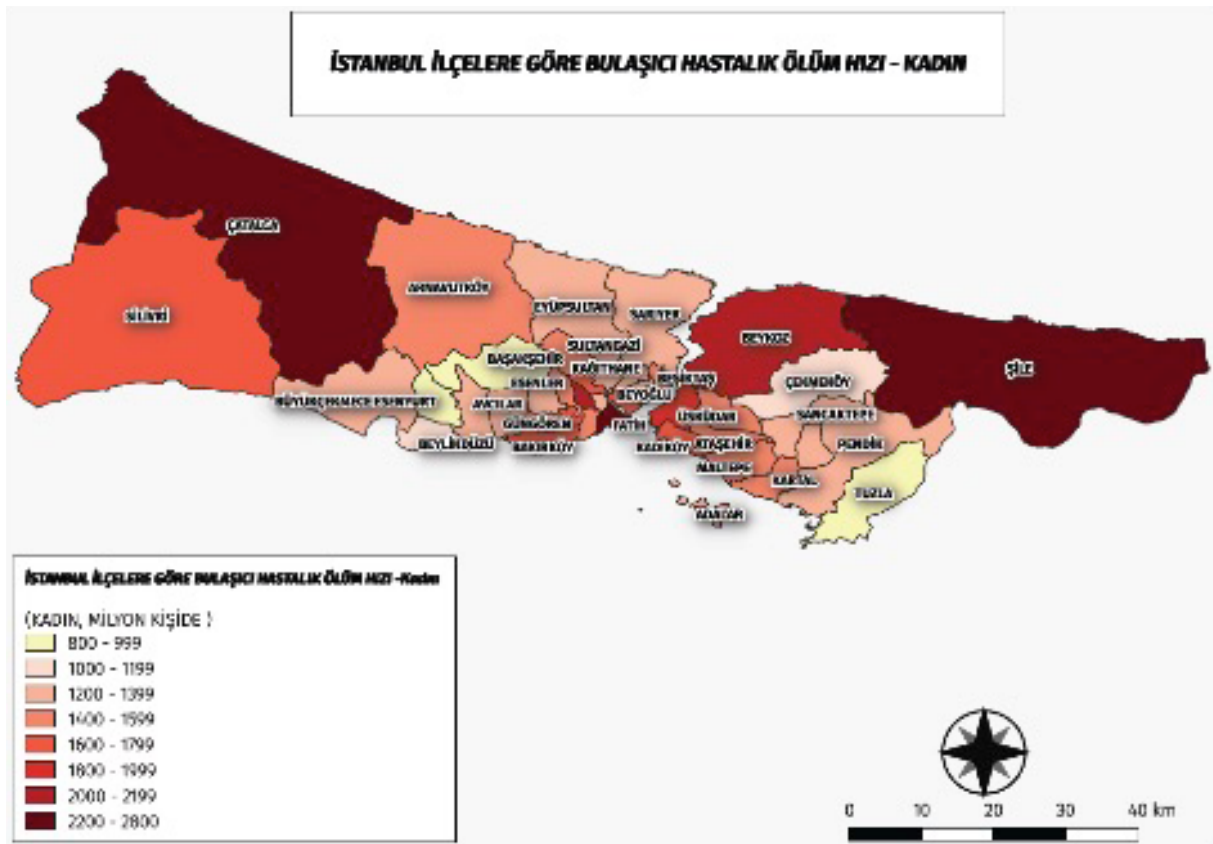
Türkiye'nin geri kalan 60 ilindeki COVID-19 ölüm eğiliminin bu raporda yer alan 21 ilin ölüm hızıyla eşdeğer olabileceği varsayılırsa; 31 Ocak 2022 tarihi itibarıyla Türkiye'de COVID-19 ölümlerinin Sağlık Bakanlığının bildiriminden yaklaşık 2,1 kat daha fazla olarak **184.636** kişi olabileceği tahmin edilmektedir. Buna ek olarak, COVID-19 olası ve/veya kuşkulu ölümü olduğu halde belediyelere ulaşan ölüm belgelerinde COVID-19 ve/veya bulaşıcı hastalık yazılmayan ölümlerin varlığı, ülkemizdeki COVID-19 ölüm sayısının daha fazla olma olasılığının araştırılmasını gerektirmektedir.

21 ilde kayıtlara geçen bulaşıcı ölüm sayıları aylara göre karşılaştırıldığında 2021 yılında Kasım ve Aralık dışındaki sekiz ayda ölüm sayısının 2020'ye göre daha fazla olduğu anlaşılmaktadır (Şekil 2). 2022 yılının ilk ayında 2021'e göre ölüm sayısının artmış olması da dikkat çekicidir.

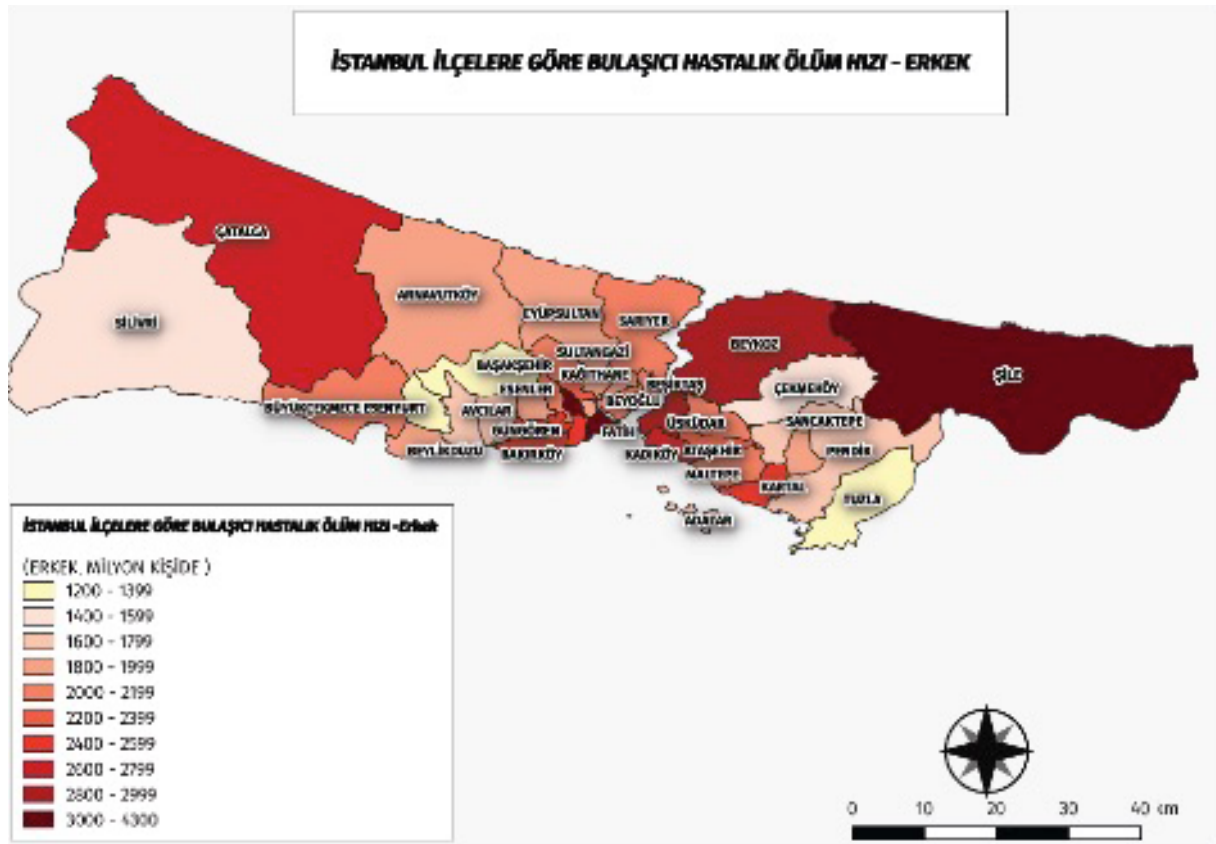
TABLO 1. İstanbul'da cinsiyete göre ilçelerde bulaşıcı hastalık ölüm hızı (Mart 2020-Aralık 2021, Milyon kişiye)

İlçe	Bulaşıcı Hastalık Ölüm Hızı (Erkek, Milyon Kişide)	Bulaşıcı Hastalık Ölüm Hızı (Kadın, Milyon Kişide)	Bulaşıcı Hastalık Ölüm Hızı (Her iki cinsiyet, Milyon Kişide)
Şile	4.267,56	2.491,40	3.411,25
Fatih	3.288,11	2.578,14	2.932,19
Çatalca	2.765,97	2.723,47	2.745,27
Beykoz	2.927,04	2.173,50	2.546,31
Bayrampaşa	3.047,79	2.015,79	2.535,62
Üsküdar	2.850,73	1.956,56	2.390,58
Kadıköy	2.679,95	1.793,14	2.192,76
Güngören	2.470,10	1.765,16	2.123,05
Bakırköy	2.486,35	1.710,63	2.072,05
Bahçelievler	2.520,69	1.576,32	2.053,53
Gaziosmanpaşa	2.358,77	1.739,24	2.050,31
Kartal	2.466,94	1.551,71	2.003,17
Zeytinburnu	2.417,92	1.548,38	1.984,08
Beyoğlu	2.197,24	1.678,88	1.945,81
Ataşehir	2.357,97	1.474,40	1.907,70
Maltepe	2.189,12	1.475,83	1.832,31
Ümraniye	2.113,46	1.535,62	1.824,54
Esenler	2.078,11	1.520,04	1.807,14
Sultangazi	2.017,28	1.501,25	1.764,88
Beşiktaş	2.176,65	1.410,03	1.760,39
Şişli	2.121,04	1.393,44	1.748,19
Arnavutköy	1.825,09	1.478,71	1.656,93
Sarıyer	2.025,09	1.292,79	1.654,44
Büyükçekmece	2.103,46	1.212,83	1.653,29
Kağıthane	1.931,02	1.350,28	1.643,38
Sultanbeyli	1.900,13	1.372,03	1.642,42
Eyüpsultan	1.906,55	1.318,27	1.612,52
Bağcılar	1.864,72	1.343,24	1.608,11
Silivri	1.475,03	1.637,68	1.545,35
Küçükçekmece	1.775,54	1.221,06	1.498,89
Avcılar	1.699,79	1.259,04	1.480,41
Beylikdüzü	1.858,87	1.091,55	1.466,89
Adalar	1.662,91	1.257,39	1.465,92
Pendik	1.694,21	1.217,69	1.458,43
Sancaktepe	1.635,93	1.207,14	1.424,15
Çekmeköy	1.564,79	1.194,78	1.379,14
Esenyurt	1.383,25	984,27	1.188,76
Tuzla	1.328,67	977,12	1.156,65
Başakşehir	1.293,87	882,19	1.088,94

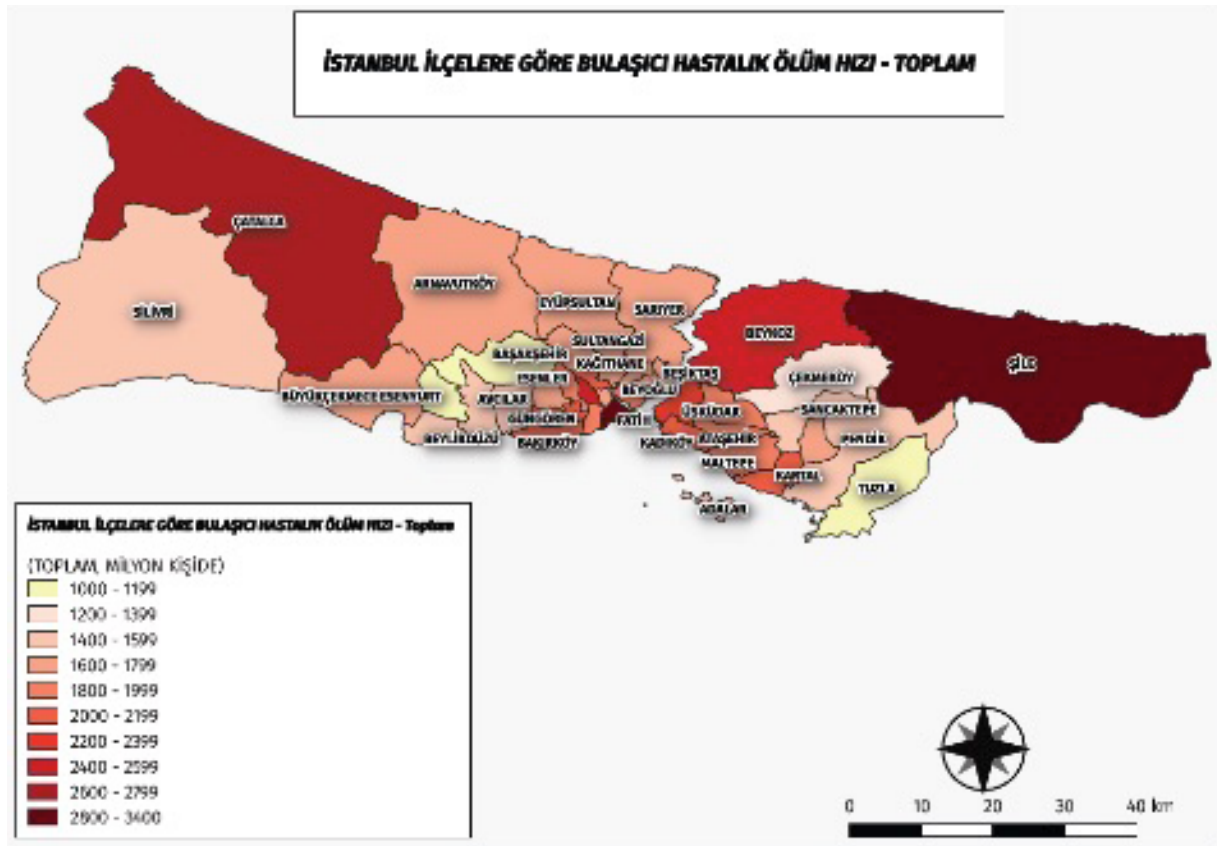

ŞEKİL 4. İstanbul'un ilçelerinde kadınlarda bulaşıcı hastalık ölüm hızları (31 Aralık 2021, milyon kişiye)

ŞEKİL 5. İstanbul'un ilçelerinde erkeklerde bulaşıcı hastalık ölüm hızları (31 Aralık 2021, milyon kişide)

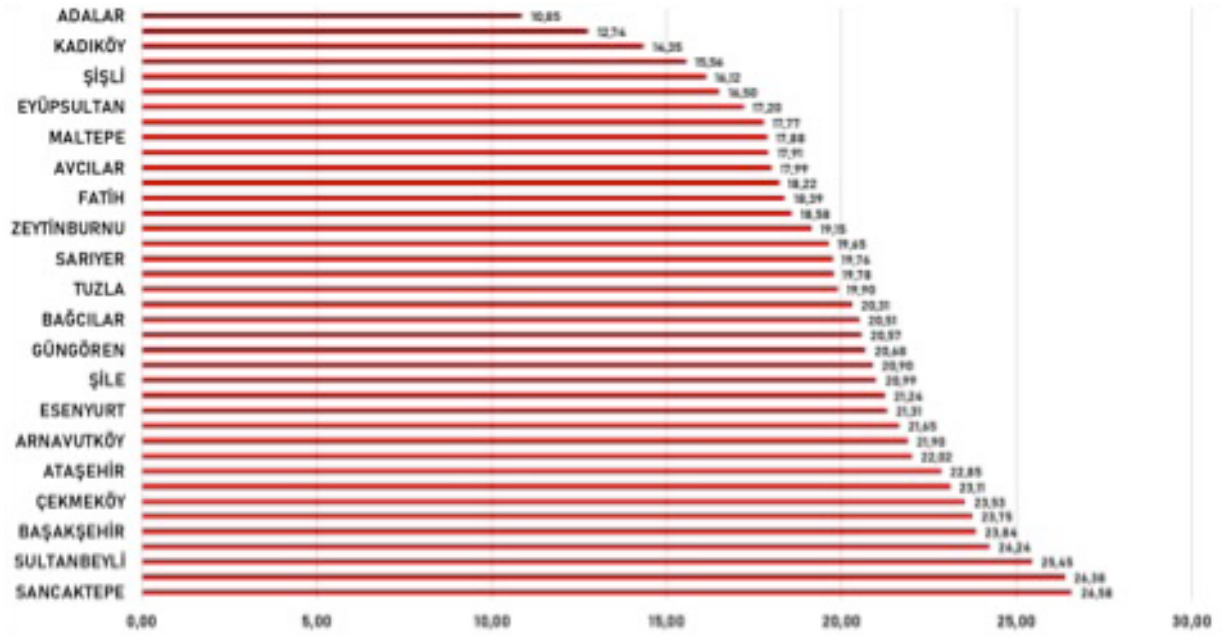

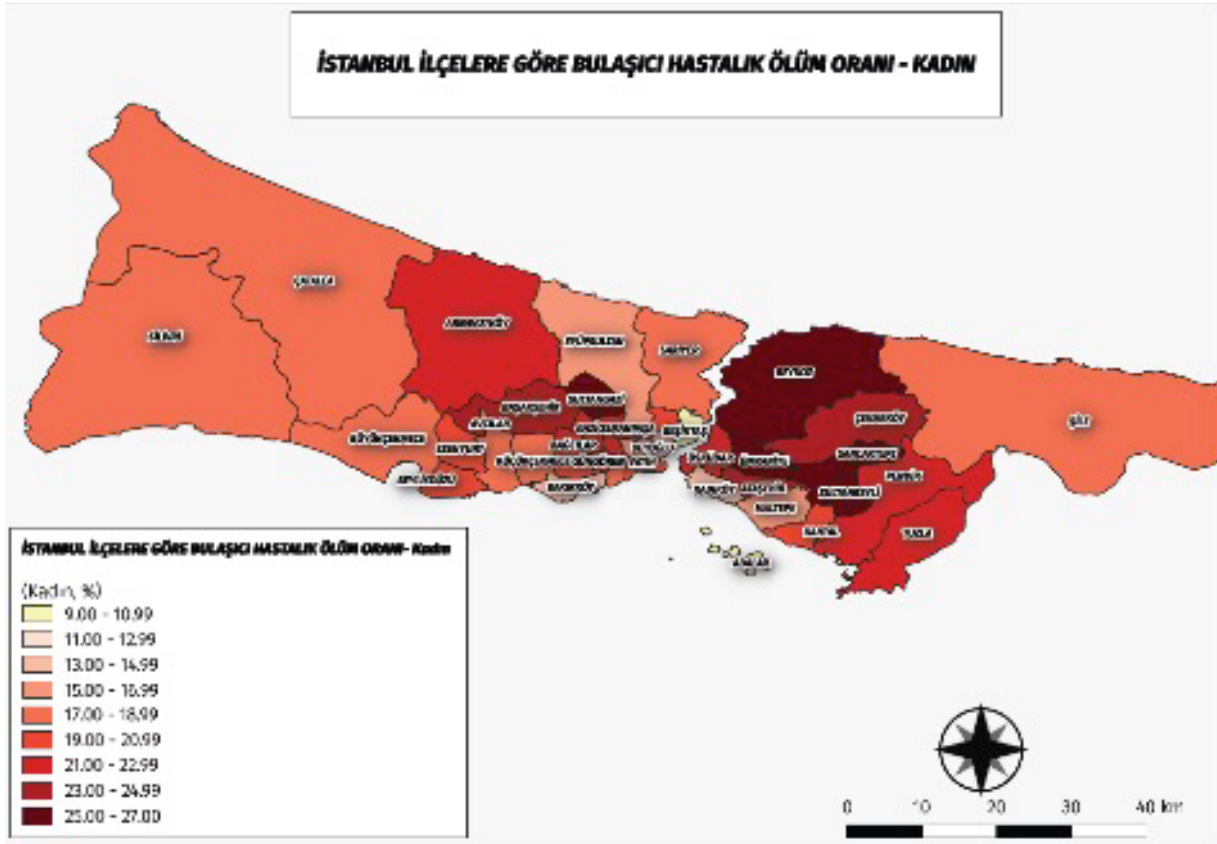
ŞEKİL 6. İstanbul'un ilçelerinde her iki cinsiyette bulaşıcı hastalık ölüm hızları (31 Aralık 2021, milyon kişide)

Örneğin, İstanbul'un ilçelerinde 2021 yılında toplam ölümler içerisinde bulaşıcı hastalığa bağlı ölüm oranları **%10,85-26,58** arasında değişmektedir ve en yüksek ölüm oranları, en yüksek ölüm hızı hesaplanan ilçelerden farklıdır (Şekil 7). En yüksek ölüm oranları Sancaktepe, Sultanbeyli ve Başakşehir'de gözlenirken, en düşük ölüm oranları ise Şişli, Kadıköy ve Adalar'da hesaplanmıştır.

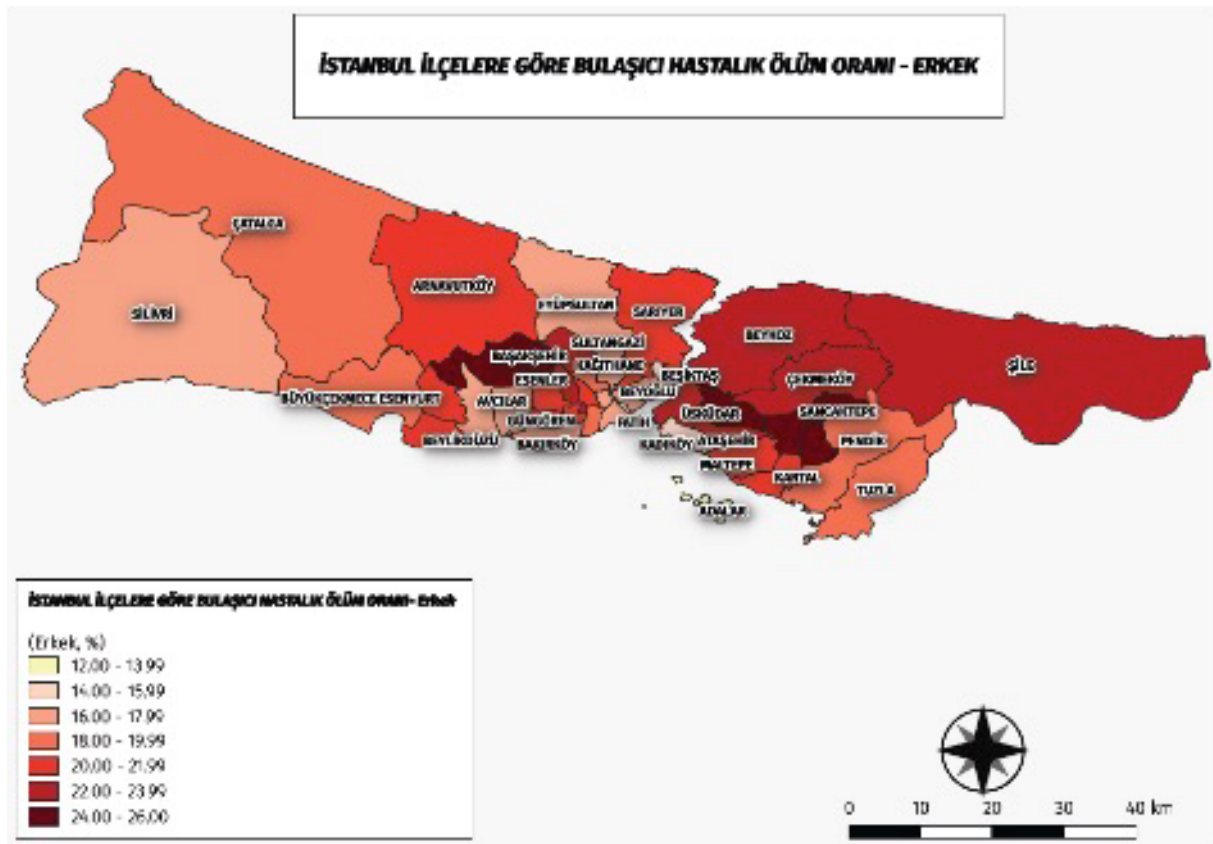
İstanbul'un ilçelerinde 2021 yılında toplam ölümler içerisinde bulaşıcı hastalığa bağlı ölüm oranları kadın, erkek ve her iki cinsiyete göre sırasıyla Şekil 8, Şekil 9 ve Şekil 10'da sunulmaktadır.

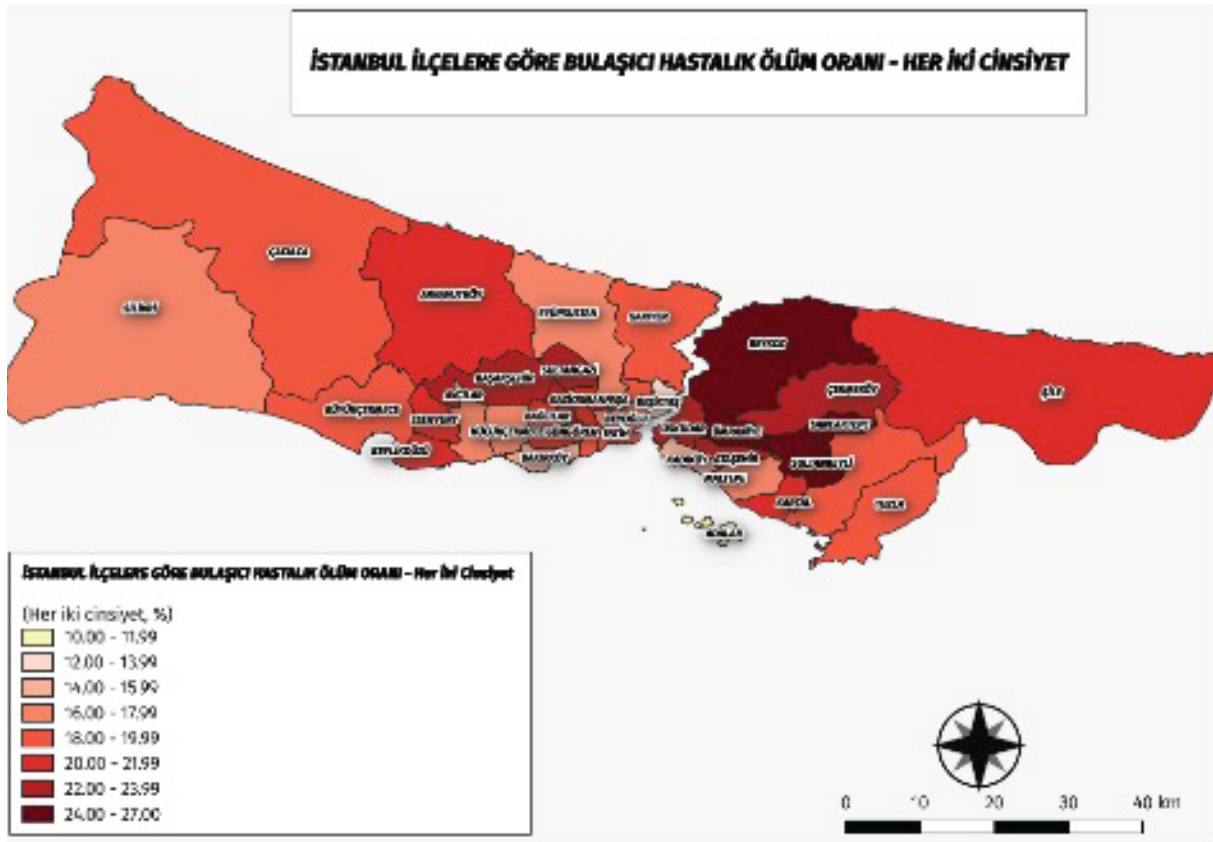
ŞEKİL 7. İstanbul'un ilçelerinde bulaşıcı hastalıklardan ölüm oranları (2021, %)

ŞEKİL 8. İstanbul'un ilçelerinde kadınlarda bulaşıcı hastalığa bağlı ölüm oranları (2021, %)

ŞEKİL 9. İstanbul'un ilçelerinde erkeklerde bulaşıcı hastalığa bağlı ölüm oranları (2021, %)

ŞEKİL 10. İstanbul'un ilçelerinde her iki cinsiyette bulaşıcı hastalığa bağlı ölüm oranları (2021, %)

Türkiye 8 Şubat 2022 tarihi itibarıyla dünyada doğrulanmış COVID-19 olgu sayısında 7. doğrulanmış ölüm sayısında ise **19. sıradadır**². Doğrulanmış olgu sayılarının da eksik açıklandığı tartışmaları bir yana, COVID-19 nedeniyle ölüm sayıları doğru olarak açıklanmış olsa³, ülkemizin ölüm sayılarına göre pandeminin en çok etkilediği dünyadaki **7. ülke** olduğu anlaşılacaktır. (Şekil 8).

Dünyada nüfusa göre **17. sırada** olan ülkemizin COVID-19 pandemisinde olgu ve ölüm sayılarında üst sıralarda yer alması, pandemiye karşı güçlü bir yanıtın verilemediğinin en açık göstergeleri arasında yer almaktadır.

#	Country, Other	Total Cases	Total Deaths
	World	401,029,454	5,783,342
1	USA	78,596,935	932,127
2	India	42,410,976	632,894
3	Brazil	26,776,620	608,308
4	France	21,039,639	326,721
5	UK	17,931,905	308,782
6	Russia	13,147,666	307,312
7	Turkey	12,446,111	198,677
8	Italy	11,766,069	148,512
9	Germany	11,411,464	164,719
10	Spain	10,439,362	136,197
11	Canada		132,814
12	Iran		132,048
13	Argentina		122,227
14	Germany		119,726
15	Poland		106,894
16	Ukraine		101,847
17	South Africa		96,289
18	Spain		94,931
19	Turkey		89,211
20	Romania		66,922

ŞEKİL 11. Dünyada COVID-19 hastalığı doğrulanmış ölüm ve doğrulanmış olgu sayıları sıralaması (8 Şubat 2022)

² WORLDOMETER, COVID-19 CORONAVIRUS PANDEMIC, Reported Cases and Deaths by Country or Territory, https://www.worldometers.info/coronavirus/#main_table (Erişim tarihi: 10 Şubat 2022).

³ Ülkemizin COVID-19 toplam ölüm sayısı, bu belgede daha önce ele alındığı gibi 31 Ocak 2022'de 184.636 olarak tahmin edilmiştir.

DEĞERLENDİRME

Ülkemizde pandemide neredeyse iki yıl geride kalırken, Sağlık Bakanlığı halen COVID-19 olgularının ve ölümlerinin il, yaş, cinsiyet, eşlik eden hastalık, meslek ve sosyal sınıflara göre dağılımını açıklayamamıştır. Ayrıca Sağlık Bakanlığı tarafından açıklanan toplam olgu ve toplam ölüm sayılarının COVID-19 pandemisinin ülkemizdeki gerçek yükünü ortaya koymadığına ilişkin pandeminin başlangıcından bu yana öne sürülen iddialar, her geçen gün ortaya çıkan yeni kanıtlarla desteklenmektedir. En son bütçe görüşmeleri sırasında bizzat Sağlık Bakanı Fahrettin Koca da COVID-19 hastalığı geçirenlerde hastalığın bıraktığı hasarlardan dolayı gelecek üç yıl boyunca mevcut ölümlerin üç-dört katı kadar kayıp beklendiğini açıklamak zorunda kalmıştır . Henüz 2020 ve 2021 yılı ölüm sayıları ve ölüm nedenleri TÜİK tarafından açıklanmadığı için ölümlere ilişkin kapsamlı bir değerlendirme yapılamamaktadır. Sağlık Bakanlığı da henüz 2020 yılı sağlık istatistikleri yıllıkını yayınlamamıştır.

COVID-19 pandemisi ülkemizde iyi yönetilememektedir ve açıkça görüldüğü gibi COVID-19 pandemisinin ülkemizdeki yükü Sağlık Bakanlığı'nın açıkladığı verilerden çok daha ağırdır.

